

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

היחידה לתכניות משלימות למידה - האגף לחינוך קדם יסודי

החצר כמרחב חינוכי בצהרונים ניצנים

הקדמה

החצר היא חלק בלתי נפרד מהסביבה החינוכית של הצהרון ומאפשרת מרחב נוסף להתפתחות הילדים. ההתנסות במרחב תורמת להתפתחות הילדים בכל תחומי החיים ולבריאותם הפיזית והרגשית. בחצר הילדים יכולים לשחק ולהתנועע באופן חופשי וחוויתי, להשתמש באביזרים מגוונים ובמתקני המשחקים. כמו כן מתרחשות פעילויות משחקיות חווייתיות שפנים הגן לא יכול להכילן.

למשחק החופשי בחצר יש חשיבות גדולה יחד עם ההחלטה המשותפת על גבולות וכללים כדי להקנות לילדים ביטחון ובטיחות פיזית ורגשית.

מילון מונחים

לאורך היחידה נשתמש במספר מונחים:

חומרים "פתוחים" – חומרים שמזמנים לילדים לפתח את הדמיון והיצירתיות, לחקור, לשחק וללמוד על פי בחירתם. חפצים לדוגמה: וילון שיצא משימוש, קופסאות קרטון, גלילים, צינורות, יריעות בדים, סירים ישנים, קערות, צלחות, נייר עיתון ועוד.

דוגמות לחומרים "פתוחים" מהטבע: אצטרובלים, בלוטים, צדפים, זרדים, ענפים, אבנים קטנות, עלים ועוד. חשוב להדגיש שאנו אוספים חומרים אלו ולא קוטפים.

ביתן – מבנה שמצוי בחצר הגן ומאפשר לילדים לעבד חוויות אישיות וייחודיות שמתאימות למשחק בחוץ: עוגות חול, פיקניק ועוד. חשוב לזמן חומרים פתוחים (מפה, יריעות בד, כלי מטבח ועוד) שיעודדו את הילדים לשחק בנושאים שמעניינים אותם ולהעצים את חוויית המשחק שלהם.

חקר טבעי – בעקבות התבוננות ומשחק בסביבה הטבעית של החצר, הילדים עוקבים ומגלים תופעות שונות. במשחק חופשי עם חומרים הילדים מגלים דברים חדשים וכן מהתבוננות ומעקב אחר בעלי חיים שונים וכמובן דרך השינויים החלים בעונות השנה.

אזור התנסות עם חומרי יצירה – באזור זה נציע חומרים מגוונים לעידוד ההתנסות והיצירה של הילדים. חשוב לעודד את הילדים ליצור גם במקומות שונים בחצר (מדרכה, כן ציור, קיר או לוח שמיועד לכך וכדומה). המפגש עם הסביבה הטבעית עשוי לעורר השראה לנושאים הקשורים עם הטבע ולשימוש בחומרים מהטבע ליצירה: אדמה, עלים, זרדים, אצטרובלים וכדומה.

מרחב רוגע – מקום שקט מוצל בחצר הגן בו ניתן לשבת ולהירגע מהמולת הגן. פינה זאת יכולה לכלול עץ, ספסל, שמיכה, פוף, כריות גדולות, צעצועים רכים, ערסל. במרחב זה מומלץ לשבת עם קבוצה של ילדים ולספר להם סיפור וכן לאפשר גם לילדים לקרוא בעצמם.

ביחידה זו יעשה שימוש רב בחומרים "פתוחים" מגוונים וכן בחומרים טבעיים שצריך לאסוף. חשוב להיערך מראש עם החומרים ולשתף את הילדים באיסופם.

היחידה מבוססת על תפיסה חינוכית רחבה וכוללת:

- ◆ מתן ביטוי אישי ומתן בחירה לילדים.
- ◆ הילדים שותפים, פעילים, מעורבים ומשפיעים.
- ◆ במהלך הפעילות, התנועה והמשחק נוצרים קשרים חברתיים בין הילדים.
- ◆ לפעילות יש ערך של הפוגה והנאה ולפיכך הילדים שמחים לקראתה ולומדים לשכללה מדי יום.

להלן פירוט הידע, המיומנויות והערכים בהם נעסוק:

ידע

- ♦ הילדים יכירו סביבת חיים וילמדו להתנהל בה ולשמור עליה.
- ♦ הילדים יכירו בהדדיות ובנתינה בין הטבע והאדם.

מיומנויות קוגניטיביות:

- ♦ הילדים יתנסו בחשיבה יצירתית.
- ♦ הילדים יתנסו בהתמצאות במרחב.
- ♦ הילדים יתנסו בפתרון בעיות ויעשירו את אוצר המילים שלהם.

מיומנויות תוך אישיות

- ♦ הילדים יפתחו אחריות והבנה על חשיבות שמירה על הסביבה.
- ♦ הילדים יפתחו תחושת מסוגלות פיזית במרחב החצר.
- ♦ הילדים יפתחו דימוי עצמי חיובי בעקבות שיפור בהישגים במרחב החצר.
- ♦ הילדים יגלו יוזמה אישית ביצירת משחק לפי תחום העניין שלהם.
- ♦ הילדים יביעו את עצמם.

מיומנויות בין אישיות

- ♦ הילדים ישתפו פעולה עם חברים ויעבדו בצוות.
- ♦ הילדים יתמודדו עם פתרון בעיות.
- ♦ הילדים יחזקו את הרגשת השייכות לקבוצה.
- ♦ הילדים יכירו וילמדו מיומנויות חברתיות מגוונות.

מיומנויות גופניות, מיומנויות סנסומוטוריות

- ♦ הילדים יקחו חלק בפעילויות גופניות יחידניות וקבוצתיות וישפרו את יכולותיהם.
- ♦ הילדים יפתחו יכולות סנסומוטוריות, תוך כדי התנסות מגוונת.

ערכים

כבוד הדדי

אחריות

הקשבה

שמירה על
סביבת החיים

כבוד לטבע
ולסביבה

מרחב טבעי למשחק

בניית לבני בוץ

מידע למוביל/ה: בהכנת לבני הבוץ ובשילוב החומרים הטבעיים הנוספים חווים הילדים חוויה רב-חושית, הנובעת מן המגע עם המרקמים השונים של החומרים הטבעיים ועם הריחות המגוונים שלהם.

עזרים:

אדמה (עדיף חרסית), חול ים, קש, שמן, תבניות (קופסאות נעליים, סלסלות פלסטיק, תבניות להכנת קרח), דליים, מים, מיכל להכנת התערובת.

מהלך הפעילות:

- ◆ הכינו תערובת של אדמה וחול ים בתוך מיכל.
- ◆ בקשו מאחד הילדים למלא דלי אחד של אדמה ומילד אחר למלא שני דליים של חול ים ולהוסיף לתערובת.
- ◆ ערבבו יחד עם הילדים את שני סוגי האדמה.
- ◆ הוסיפו 1/3 דלי מים וערבבו. אם התערובת מתפוררת ולא מתמצקת ניתן להוסיף בהדרגתיות כמות נוספת של מים. יש להיזהר משימוש מופרז במים.
- ◆ ניתן להוסיף קש לתערובת.
- ◆ חלקו לילדים את התבניות ובקשו מהם למלא את התבניות היטב.
- ◆ שחררו עם הילדים את הלבנים מהתבנית לייבוש מלא ואחיד.
- ◆ המתינו לייבוש מלא של הלבנים ובינתיים אפשרו לילדים להכין קישוטים ליצירה.
- ◆ לאחר הייבוש ניתן למרוח על הלבנים מעט שמן כדי למנוע את התפוררותם.
- ◆ הסבירו לילדים שיוכלו לבנות ולתכנן מבנים שונים ומגוונים ובאפשרותם להוסיף אביזרים ואת הקישוטים שהכינו בהתאם לבניה.
- ◆ מומלץ לצלם את המבנה שהילדים יצרו ולהניח ליד לוח ניצנים.

סיום: עברו עם כל הילדים בין היצירות השונות ובקשו מכל ילד להסביר מה יצר. הסבירו שכאשר הלבנים יתחילו להתפורר, הם יוחזרו לאדמה שבחצר. כך יופנם השימוש המושכל במשאב טבעי.

משחק בחול

מידע למוביל/ה: המשחק בחול תורם להתפתחות וללמידה של הילדים, מרביתם נהנים מהמגע הישיר עם החול והוא נחשב לחומר "פתוח" המאפשר מגוון פעילויות והתנסויות חושיות, יצירתיות וחוויות. הילדים יכולים לבחור במשחקים ובכלי קיבול בגדלים שונים למשחק בחול או להוסיף חומרים פתוחים מהטבע כמו עלים, זרדים, אבנים ופרחים שנשרו מהעצים או מהשיחים.

הם יכולים לשחק לבד, בזוגות או עם קבוצה של ילדים.

עזרים: סירים, דליים, כפות, צלחות, מסננות, מכוניות, משאיות, צינורות ועוד.

מהלך הפעילות:

- ◆ הציגו לילדים את האביזרים והחפצים שהבאת לארגז החול.
- ◆ אמרו לילדים שהם מוזמנים לשחק עם החפצים במשחק חופשי בחצר הצהרון.
- ◆ במידת הצורך הרטיבו את החול.
- ◆ הציעו לילדים לחפש בסביבה חומרים הנמצאים על האדמה ובעזרתם לקשט את היצירות שהם מכינים.

סיום: שאלו את הילדים כיצד השתמשו בחצר באביזרים השונים ומה יצרו איתם.

"הפתעות" בארגז החול

מידע למוביל/ה: הסתרת חפצים בארגז החול יוצרת אצל הילדים עניין וסקרנות ומזמנת אותם להמשיך לשחק ולחקור את ארגז החול.

עזרים: חפצים קטנים כמו בובות פלסטיק קטנות, כדורים קטנים, מכוניות קטנות וכד'

מהלך הפעילות:

- ◆ הסתירו מספר חפצים בארגז החול. מומלץ לאפשר לקבוצת ילדים להחביא את החפצים.
- ◆ אמרו לילדים שהחברים לקבוצה ואתם החבאתם בחצר "הפתעות" ועליכם לחפש את ה"הפתעות".
- ◆ אפשרו לילדים לשחק ולהתנסות בחפצים במשחק בחול, באופן חופשי.
- ◆ קשטו את ארגז החול עם חומרים מהטבע וההפתעות שמצאו.

סיום הפעילות: שאלו את הילדים מה עזר להם לגלות את החפצים? מה הם מצאו? ואיך הרגישו שגילו את ההפתעות?

טביעות בחול

מידע למוביל/ה: בפעילות זו הילדים צריכים לזהות טביעות בחול שחבריהם מסמנים ולבדוק האם נשאר סימן בחול כשהוא יבש? חשוב אחר כך חשוב לעודד את הילדים לחפש טביעות באדמה של בעלי חיים.

עזרים: חפצים שונים כגון משאית, טרקטור, ועוד

מהלך הפעילות:

ספרו לילדים שהים תעסקו בנושא הטביעות בחול ושאלו:

- ◆ מי מכיר או יודע מהי טביעה בחול או איזו מילה נרדפת יש למילה טביעה (סימן)
- ◆ אילו טביעות אתם מכירים (טביעות אצבע, טביעות כפות רגלים)?
- ◆ איך ניתן ליצור טביעות אצבע/כפות רגליים)
- ◆ חלקו את הילדים לשתי קבוצות.
- ◆ צאו עם קבוצה אחת של ילדים ארגז החול.
- ◆ בקשו מכל ילד לבחור חפץ אחד וליצור את הטביעות של החפץ. או ליצור טביעות של כפות ידיו.
- ◆ כדאי לבדוק האם הטביעות נשארות על חול יבש ובמידה ולא שאלו את הילדים מה ניתן לעשות כדי שנראה טוב יותר את הטביעות בחול (להרטיב את ארגז החול).
- ◆ קבוצה שנייה - נשארים במרחב הצהרון
- ◆ חלקו לכל אחד דף ובקשו מהם לצייר את טביעת היד שלהם ולקשט
- ◆ צאו עם הילדים לחצר ובקשו מהם לזהות את הטביעות בחול והילדים צריכים לאשר להם אם צדקו.
- ◆ החליפו בין הקבוצות.

סיום הפעילות: שאלו את הילדים מה עזר להם לזהות את הטביעות בחול. הזמינו את הילדים לבדוק טביעות באדמה של בעלי חיים ולנסות לזהות או לעקוב אחר בעלי החיים מבלי לפגוע בהם.

ביתן החצר

מידע למוביל/ה: הביתן משמש כמרחב של משחק חברתי בו הילדים יכולים להעמיק או להשלים תרחישים שהתחילו בתוך הצהרון וגם לזמן חוויות ייחודיות שמתאימות במיוחד למשחק חוץ. הכנת עוגות חול, הכנת ארוחות, פיקניק וכד'. לכן חשוב לזמן לילדים מגוון חפצים, כלים ואביזרים.

עזרים: מפת שולחן, סירים, צלחות, כוסות, בדים ועוד.

מהלך הפעילות:

- ♦ הראו לילדים את הדברים שהוספת לביתן.
- ♦ אמרו לילדים שעכשיו יש להם זמן למשחק באופן חופשי והם מוזמנים להשתמש בחפצים השונים.
- ♦ בקשו מהילדים להכין "ארוחה" ולהזמין את הצוות ועוד חברים לביתן.

סיום הפעילות: שאלו את הילדים איך הם הרגישו להכין ארוחה? מה הם בישלו? והאם הם צריכים עוד משהו בביתן המשחקים?

משחק עם בובות בחצר

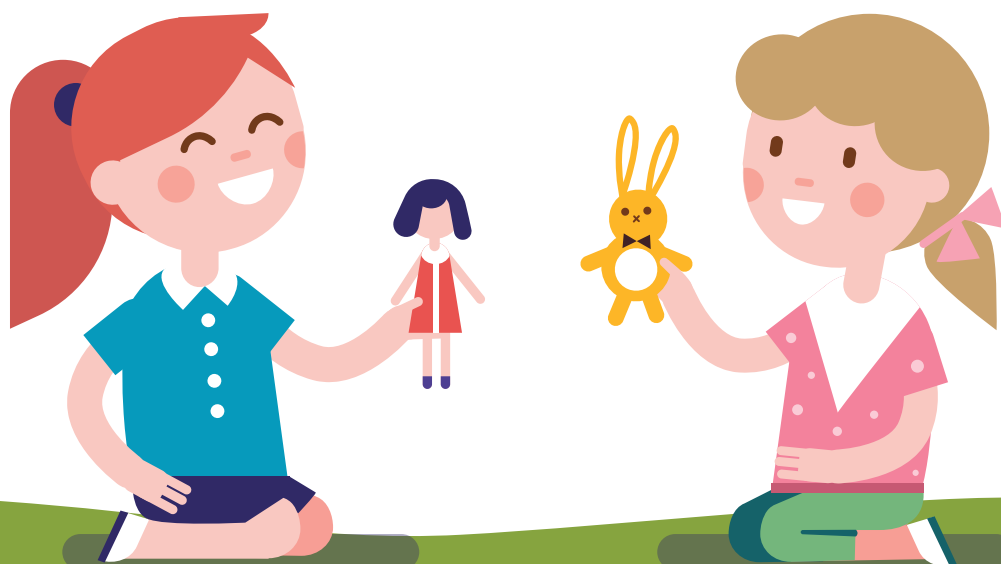
מידע למוביל/ה: המשחק עם בובות חשוב מאוד להתפתחות הרגשית ולכישורי החיים של ילדים צעירים.

הערכות מוקדמת: בקשו מהילדים להביא בובה מהבית אשר תוחזר לאחר הפעילות.

מהלך הפעילות:

- ♦ כל הילדים יושבים במפגש עם הבובה שהביאו, לפני היציאה לחצר.
- ♦ כל ילד יציג את הבובה שהביא.
- ♦ הסבירו לילדים שהיום הם לוקחים את הבובה שלהם לטיול בחצר והם צריכים לדאוג לה.
- ♦ אמרו לילדים שחשוב לתכנן את הטיול לבובה ולדאוג לה לאוכל ושתייה והכרות עם החצר.
- ♦ הוציאו את הילדים לחצר לפי מסלול שתבחרו.
- ♦ התבוננו על משחק הילדים.

סיום הפעילות: שאלו את הילדים איך הרגישו לטייל עם בובה שלהם. האם לימדו את הבובה דברים חדשים? מה היה חשוב להם להראות לבובה?

חפצים פתוחים בחצר הגן

עזרים:

חומרים "פתוחים": קופסאות קרטון גדולות, עיתונים, חישוקים, סירים, קערות, סדינים, בדים, וילון שיצא משימוש, גלילים גדולים, צינורות וכד'.

חומרים "פתוחים" מהטבע: זרדים, אבנים, מים, אדמה, חול, זרעים, בלוטים, ענפים, אצטרובלים, צמחים, עלים, קונכיות ועוד

הערכות מוקדמת: סדרו את החומרים ה"פתוחים" בתוך ארגזים או תיבות סגורים בחצר מהלך הפעילות:

- ♦ צאו עם הילדים לחצר
- ♦ שאלו אותם מה לדעתם מסתתר בארגזים?
- ♦ חשפו בפני הילדים את החומרים ש"הסתתרו" בארגז ושאלו אותם מה הם רואים ומה ניתן לעשות עם החומרים הללו.
- ♦ אפשרו לילדים להוציא לפועל רעיונות שונים בהתאם לצרכי העניין שלהם.
- ♦ עודדו את הילדים לבנות דברים ביחד תוך שיתוף פעולה ביניהם.
- ♦ רצוי לסייע לילדים בהבאת חומרים נוספים כגון חבלים לקשירה כאשר תראו שהם רוצים לבנות משהו שמצריך זאת.

סיום הפעילות: שאלו את הילדים מה הם רצו לבנות והאם הצליחו לבנות את מה שתכננו? האם נעזרו אחד בשני כדי לבנות? האם חילקו ביניהם תפקידים? איזה עוד רעיונות יש להם לבנייה, ליצירה?

משחק זיכרון עם חומרי טבע

מידע למוביל/ה: במשחק זיכרון זה נתחיל עם מספר קטן של חומרים וכל פעם מומלץ לעלות שלב בהתאם לגיל הילדים. מטרת המשחק היא לזכור את המיקום של החומרים על הלוח ומציאתם בסביבת החצר תוך כדי שיתוף פעולה של חברי הקבוצה להצלחת המשימה.

לילדי בני 3-4 נעשה שימוש ב- 2-3 חומרי טבע למשחק הזיכרון

לילדים בני 5-6 נעשה שימוש ב- 4-6 חומרי טבע למשחק הזיכרון.

עזרים: חומרי טבע הנמצאים בסביבת החצר כגון: אצטרובלים, עלים בצורות שונות (רק מה שנמצא על האדמה), אבנים וכד'. 2 לוחות וחתיכת בד לכיסוי הלוח.

מהלך הפעילות:

- ♦ חלקו את הילדים לקבוצות של 4 ילדים.
- ♦ הניחו על לוח מספר חומרי טבע שונים הנמצאים בסביבה הקרובה.
- ♦ בקשו מהילדים להסתכל על החומרים במשך דקה כדי לזכור מהם החומרים ומה המיקום שלהם על הלוח.
- ♦ כסו את הלוח בפיסת הבד.
- ♦ הניחו לוח ריק למילוי המשימה על ידי הילדים.
- ♦ הסבירו לילדים שהם צריכים ביחד למלא הלוח שלהם בהתאם ללוח שהכנת ועליהם למצוא את החומרים בצורה (בחדר ובחצר) ולסדר אותם באותו הסדר על הלוח שלהם. הדגישו את הצורך לעבוד בשיתוף פעולה.

סיום הפעילות: שאלו את הילדים מה עזר להם להצליח? האם חילקו ביניהם את המשימה? האם חשוב לעבוד בשיתוף פעולה על מנת להצליח?

עודדו את הילדים להתנסות במשחק זה גם באופן חופשי: הכנת הלוח על ידי ילד אחד ומציאת החפצים על ידי מספר ילדים והחלפה ביניהם.

מעקב אחר בעלי חיים בחצר הגן

מידע למוביל/ה: חשוב להדגיש לילדים שכאשר הם מוצאים בעלי חיים הם (הילדים) אורחים בבית של בעלי החיים ולכן, לא פוגעים בהם אלא רק מנסים לזהות אותם ולעקוב אחריהם.

עזרים: קופסה לכל קבוצה שבה יש זכוכיות מגדלת ומשקפות, דפים ועפרונות, חומר או פלסטלינה.

מהלך הפעילות:

- ◆ חלקו את הילדים לקבוצות בנות 4 תלמידים בכל קבוצה.
- ◆ חלקו לכל קבוצה את הקופסה שהכנתם עבורה. שאלו את הילדים מה עושים בחפצים שקיבלו?
- ◆ הסבירו לילדים שכעת הם יכולים לאתר בעלי חיים אך חשוב שישמרו על בעלי החיים כי אנחנו אורחים בבית של בעלי החיים, כי זו סביבת החיים שלהם.
- ◆ בקשו מהילדים לעקוב אחר בעלי החיים - לבדוק לאן הם הולכים, האם הם לבד או בלהקה? האם הם משמיעים קולות? האם הם מחפשים אוכל?
- ◆ אפשרו לילדים להתבונן בהתנהגות בעל החיים בלי להפריע לו.
- ◆ אפשר להציע לילדים לצייר בעל חיים שגילו או לפסל אותו בחומר שיבחרו.
- ◆ ניתן לכתוב יחד עם הילדים סיפור על בעל החיים שמצאו.
- ◆ נסו לזהות את בעל החיים על פי המגדירים המצורפים.

סיום הפעילות: הילדים ישתפו את חבריהם בחוויות שהם גילו. הזמינו את הילדים להמשיך ולעקוב אחרי בעלי החיים השונים לאורך זמן.

[מגדיר ציפורים](#)

[מדריך זיהוי חרקים ופרוקי רגליים](#)

התנסות בצבעים שונים בחצר

מידע למוביל/ה: המפגש עם הסביבה הטבעית עשוי לעורר השראה לנושאים הקשורים עם הטבע ולשימוש גם בחומרים מהטבע ליצירה.

אין צורך להנחות את הילדים מה עליהם ליצור. הם מבטאים את עצמם באופן חופשי, בהתאם להרגשתם. כל עבודה מתקבלת ומוערכת.

עזרים: כן ציור/לוח ציור, צבעי ידיים, צבעי גואש, מכחולים מגוונים, עפרונות, צבעים מסוגים שונים ודפים. מהלך הפעילות:

- ◆ סדרו לילדים שולחן והניחו חומרי צביעה מגוונים וכן לוח לציור בגואש.
- ◆ אפשרו לילדים להביע את רעיונותיהם על מצעים מגוונים שטוחים או בעלי נפח כגון: דפים, קרטונים, ניירות עיתון, גילי קרטון, קופסאות שונות, עלים יבשים ומה עוד אפשר?...

סיום הפעילות: במפגש הסיום אפשרו לילדים להציג את עבודתם בפני חבריהם. הדבר מעצים את הילדים ויעודד אותם להמשיך ולפעול במרחב זה.

צבע מן הטבע

מידע למוביל/ה: הגשת חומרים בצורה מעניינת מעוררת סקרנות ופליאה ושיח בין הילדים. עזרים: אספו פרחים שנשרו, עלים, אדמה לחה, ענפים וזרדים. לא קוטפים את החומרים אלא אוספים מהקרקע (צינו זאת גם בפני הילדים).

◆ סדרו שולחן והניחו את הסלסלות עם כל העזרים.

עזרים: סלסלות ממוינות עם החומרים שאספתם ודפים לבנים. מהלך הפעילות:

◆ שאלו את הילדים מה הם רואים בסלסלות? האם ניתן לצייר עם חומרים אלו?

◆ אפשרו להם להתנסות בציור חופשי.

◆ שאלו: מה קרה שניסיתן לצייר עם העלה? איזה צבע קיבלתם? מה קרה עם האדמה? הפרחים?

סיכום הפעילות: במפגש הסיום אפשרו לילדים להציג ולהסביר לחבריהם כיצד ציירו את הציור שלהם. הדגישו שהילדים ציירו בצבעים טבעיים. הפקת צבעים היא חוויה הממחישה את עיקרון הצבעוניות בטבע וכן את האפשרות להפיק צבעים באמצעים פשוטים.

הכנת קופסת אוצרות

מידע למוביל/ה: ילדים מוצאים "אוצרות" בטבע והופכים אותם לאוספים. הילדים יכינו קופסאות מקושטות על מנת שיוכלו לאחסן אוצרות אלו. למעשה נותנים יחס של כבוד לגילויים של הילדים.

היערכות מוקדמת: ניתן לבקש מכל ילד להביא קופסה קטנה.

הכינו שולחנות בחצר עם העזרים.

עזרים: קופסאות קטנות, טושים, מדבקות, ניירות עטיפה מגוונים, נייר דבק ומספריים. מהלך הפעילות:

◆ הסבירו לילדים שהיום הם יכינו קופסה שבה יוכלו להכניס את כל האוצרות שהם מוצאים בחצר.

◆ אפשרו לכל ילד לבחור את הקופסה שהוא רוצה ולקשטה כרצונו.

◆ שאלו את הילדים מה ירצו לשים בקופסה, הזמינו אותם לחפש בחצר חפצים שירצו לשים בקופסה שלהם.

◆ בקשו מכל ילד להכניס את הקופסאות למגירה האישית

סיום הפעילות: הילדים יציגו את הקופסאות שהכינו וניתן מדי תקופה לאפשר לילדים להציג את האוצרות שלהם בפני חבריהם לצהרון.

חותמות מן הטבע

היערכות מוקדמת: סדרו בחצר שולחנות עם כל העזרים.

עזרים: צלחות שטוחות עם מספר צבעי גואש, צלחת ריקה להנחת החותמות, דפים לבנים גדולים, סינרים וסלסלות עם פרחים שנשרו ברוח, עלים, ענפים.

מהלך הפעילות:

◆ בקשו מהילדים ללבוש סינרים.

◆ ספרו לילדים שהיום הם יכינו חותמות מן הטבע ושאלו: כיצד ניתן להכין חותמות?

◆ הילדים יבחרו עלה /פרח אחד, יטבלו בגואש ויניחו על הדף ויבדקו מה יצא להם.

◆ הילדים יניחו את העלה (עם הצבע) בצלחת הריקה וימשיכו כרצונם.

סיום הפעילות: הציגו את תוצרי הפעילות של הילדים והדגישו שהיום עבדתם בחותמות מן הטבע.

קערת הפתעות

מידע למוביל/ה: הגשת החומרים בצורה מפתיעה, מסקרנת את הילדים ומזמנת להם שיח סביב התופעה. פעילות זו מעולה בימים חמים.

הערכות מוקדמת: יש להכין את הקערות לפחות יום או יומיים לפני הפעילות המתוכננת.

בתוך 2-3 קערות בינוניות הניחו עליהם, ענפים, זרעים ופרחים שאספתם מהאדמה, מלאו במים ומניחים בתא הקפאה. ניתן להקפיא גם אביזרים התואמים לנושא הנלמד כגון: חיות קטנות, בובות קטנות, צורות גאומטריות וכד'.

עזרים: קעריות

מהלך הפעילות:

- ◆ בקשו מהילדים לעמוד סביבכם והציגי את הקערות עם הקרח, שאלו אותם מה הם רואים?
- ◆ חלצו את הקרח מקערת הקרח והניחו לילדים על שולחן בחצר.
- ◆ הזמינו את הילדים לראות מה שמתן על השולחן.
- ◆ אפשרו לילדים לבדוק, לגעת ולשוחח על התופעה.
- ◆ שואלו: מה קורה? מה אתם מרגישים? למה יש מים על השולחן? אתם יכולים לדמיין איך יצרנו את גוש הקרח הזה?
- ◆ חלקו לכל ילד קערית ובקשו מהם לבחור דברים מהטבע שיש על אדמת החצר, בקשו מהם למלא קצת מים בקערה והקפואו איתם ביחד.

סיום הפעילות: לאחר שכל הקרח הפך למים והילדים גילו את החפצים ששמו בקערה נשאל את הילדים איך לדעתם הפך הקרח למים? האם הצליחו לזהות מה היה בתוך הקרח?

תמונות מחומרים טבעיים

מידע למוביל/ה: בעבודה זו הילדים יוצרים אך ללא הדבקה. לאחר סיום היצירה כדאי לצלם היצירה והילדים יחזירו את החומרים למקום.

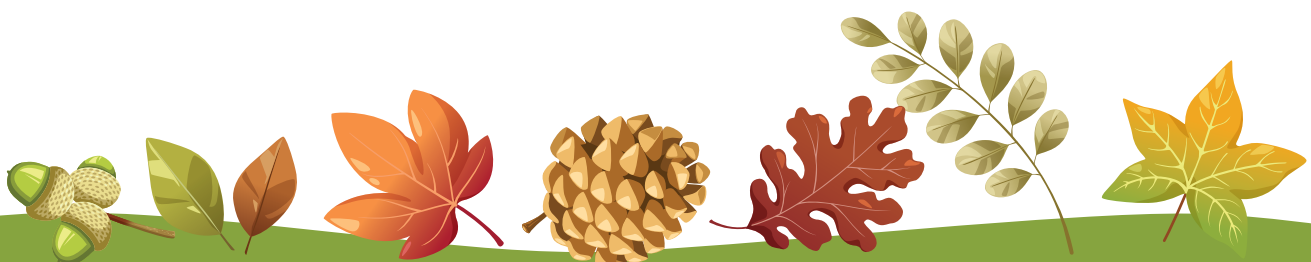
הכנה מוקדמת: בתוך סלסלות/קופסאות קטנות אוספים חומרים שונים: זרדים, ענפים, קונכיות, אצטרובלים, בלוטים, אבנים וכד'.

עזרים: לוחות עם מסגרת וסלסלות עם החומרים.

מהלך הפעילות:

- ◆ הניחו את הסלסלות על שולחן בחצר וכן את המסגרות.
- ◆ הזמינו ילדים ליצור על הלוחות.
- ◆ לאחר שסיימו צלמו את עבודות הילדים.
- ◆ שאלו את הילדים האם הם רוצים לומר משהו על היצירה שלהם.
- ◆ בקשו מהילדים להחזיר את החומרים לסלסלות בהתאם.

המלצה: אפשר להדפיס את התצלומים וליצור תערוכה או להכין מהן כרטיסי ברכה.

פינת רוגע בחצר

מידע למוביל/ה: מקום שקט ומוצל בחצר הגן בו ניתן לשבת ולהירגע מהמולת הגן. פינה זאת יכולה להיות ליד עץ או ספסל. הסבירו לילדים שבפינה זו ניגשים באופן חופשי ועצמאי כאשר מרגישים צורך לנוח או להתבונן בסביבת החצר, להאזין לקולות בסביבה או לחלום...

ניתן גם לזמן למקום השקט קבוצת ילדים ולהקריא להם סיפור. כדאי להניח להם סלסלה עם ספרים לקריאה חופשית.

עזרים: שמיכה, כריות, פוף, כריות גדולות, בובות, צעצועים רכים, ערסל וסלסלה של ספרים.

מהלך הפעילות:

- ◆ אמרו לילדים שהיום תיצרו פינת מרגוע לצהרון ושאלו מה לדעתם יוכלו לעשות שם, כיצד יוכלו לבנות אותה?
- ◆ חפשו עם הילדים מקום שקט המתאים לפינת הרוגע בחצר.
- ◆ הניחו כריות ושמיכות על מנת שיוכלו לשבת בנוחות וברוגע.
- ◆ הסבירו לילדים שזה מקום בו יוכלו לגשת כאשר הם זקוקים למעט רוגע.
- ◆ הסבירו שמרחב זה הוא מרחב של שקט.
- ◆ הילדים יכולים לקחת בובה או ספר, כרצונם.
- ◆ הניחו לדברים לקרות לבד אין צורך לכוון את הילדים.

סיום הפעילות: ניתן לשאול את הילדים האם שמעו צלילים טבעיים של שירת ציפורים או רחש של עלים, האם ראו דברים חדשים שלא שמו לב אליהם קודם? איך הרגישו עם המנוחה ואם יש משהו שרוצים לשתף?

שלושת הגבהים

מידע למוביל/ה: תרגיל זה הילדים יבצעו 3 פעמים: בעמידה, בישיבה ובשכיבה (על הבטן) המטרה של פעילות זו, להראות לילדים זוויות ראייה שונות: שעומדים רואים זוויות ראייה רחוקות יותר, שומעים דברים רחוקים. כשמתישבים זה משתנה וכאשר נשכב על הבטן פתאום הילדים ישימו לב לדברים הקטנים שעל הקרקע. נזכיר לילדים לא לפגוע בדברים שאנו רואים.

היערכות מוקדמת: דפים שמחולקים ל-3 חלקים (לציור בחלק של עמידה, ישיבה ושכיבה)

עזרים: דפים מחולקים, עפרונות צבעוניים

מהלך הפעילות:

- ◆ הזמינו את הילדים לשבת במקום נוח בחצר.
- ◆ הסבירו להם שכעת נעשה תרגיל 3 פעמים ונבדוק מה אנו רואים, מרגישים, מריחים או שומעים כאשר אנחנו עומדים, יושבים או שוכבים על הבטן.
- ◆ אמרו לילדים: שימו לב מה מיוחד במצבים האלו?
- ◆ בקשו מהילדים לעמוד במשך דקה עד שתיים ולבדוק מה הם רואים, שומעים, מריחים ומרגישים?
- ◆ כעת בקשו מהילדים לשבת. כל אחד יכול לבחור כיוון ישיבה כרצונו. ושוב בקשו את אותה משימה.
- ◆ כעת בקשו מהילדים לשכב על הבטן ולבדוק מה הם רואים ומרגישים מזווית זו.
- ◆ ניתן לבקש מהילדים להביע את החוויה בדף המחולק ל-3 חלקים. לצייר מה ראו כשעמדו, ישבו ושכבו.

סיום הפעילות: שאלו את הילדים האם היה שוני בין התנוחות השונות ולמה זה קורה? אפשרי למספר ילדים לשתף בחוויה שלהם.

טיול דמיוני בטבע

מידע למוביל/ה: לאחר שהילדים הוציאו הרבה אנרגיה מומלץ לקיים פעילות מרגיעה זו במקום מוצל. ניתן לערוך גם בקבוצות קטנות.

חשוב לדבר בקול ברור ורגוע ולהסביר שאתם תשאלו שאלות והם יענו בלב ולא בקול רם.

עזרים: מחצלת גדולה

מהלך הפעילות:

- ◆ פרסו מחצלת במקום מתאים בחצר
- ◆ הזמינו את הילדים למצוא תנוחה שנוחה ונעימה להם. אפשר לשבת או לשכב כרצונם.
- ◆ בקשו מהילדים שרוצים לעצום עיניים.

התחילו בהנחיה:

שימו לב לנשימה שלכם. הכניסו אוויר דרך האף והוציאו באיטיות דרך הפה. בשאיפה של האוויר פנימה דמיינו שאתם מריחים פרח יפה ובנשיפה דמיינו שאתם מעיפים עלה או נוצה. האם אתם מרגישים את האוויר בפה ובגוף? האם אתם מרגישים את הרוח על העור? זה נעים לכם? עכשיו נעבור לשמיעה: האם אתם שומעים משהו מיוחד? ציפור? מכונית? רוח? עכשיו תרגישו שאתם חולמים ויש ציפור קטנה על העץ והיא יורדת ולוחשת לכם משהו באוזן. כל אחד מקשיב בשקט מה לוחשת לו הציפור....

◆ הנחייה למפגש אחר: עכשיו תרגישו שאתם שוכבים בחול הים, החול חמים ונעים והרוח נושבת לכם על הפנים. הרוח מלטפת אתכם ומספרת לכם סיפור על ארץ רחוקה שממנה היא הגיעה. הרוח מספרת לכם מה היא ראתה והרגישה

◆ סיום הדמיון מודרך: נגיד תודה לציפור, לעץ ולרוח, לאט לאט נפקח עיניים, נמתח זרועות ורגליים נקשיב לקולות סביבתנו ונראה כמה הכל יפה וצבעוני.

◆ הזמינו ילדים לשתף בהרגשתם מה חשו, למה שמו לב, מה דמיינו...

משחקי תנועה ומסלולים מותאמים למרחב החצר

(מתוך החוברת "לא נפסיק לשחק")

ניהול משחקי תנועה בחצר מאפשר לצוות הצהרון בחירת משחקים המאפשרים הוצאת אנרגיה של הילדים. החצר מאפשרת זאת מעצם המרחב הגדול שלה. מאוד חשוב לוודא שמרחב הפעילות נקי ממפגעים ושומרים על כללי הבטיחות.

הדרכים להשגת הבטיחות במסלולים ומשחקים

- ◆ להשגיח על הילדים בעת הפעילות התנועתית, גם בעת משחק חופשי.
- ◆ להקנות הרגלי פעילות ומשחק, כמו שמירת התור והסדר ושמירת מרחק וכיווני תנועה.
- ◆ להגדיר כמה ילדים משתתפים בפעילות, מספר החזרות ואיזה ציוד מתאים לשם כך.
- ◆ לקבוע כללי מגע ותנועה עם חברים.
- ◆ לחנך לאחריות אישית וקבוצתית על הבטיחות בעת תנועה.
- ◆ למנות תורנים האחראים על הבטיחות.
- ◆ לקבוע נוהלי סידור ואיסוף הציוד לפעילות.

העברת כדורים מדלי לדלי

מידע למוביל/ה:

מטרת המשחק: העברת כדור מדלי מלא בכדורים לדלי ריק.

משחק זה מאפשר לילדים להתאמן בקואורדינציה עין יד, מהירות פעולה וזריזות. חשוב לוודא שמרחב הפעילות נקי ממפגעים.

עזרים: שני דליים מפלסטיק וכדורי טניס, ספוג או פלסטיק.

מהלך הפעילות:

- ◆ הניחו דלי עם כדורים ובמרחק. כשתחליטו הניחו דלי נוסף ריק.
- ◆ הזמינו את הילדים לעמוד בטור, כאשר לפנייהם הדלי עם כדורי טניס, ספוג או פלסטיק.
- ◆ בהינתן האות יקח הילד הראשון בטור כדור אחד מן הדלי ויורץ להניחו בדלי הריק שעומד מולו.
- ◆ לאחר שהניח את הכדור הוא יחזור בריצה אל הטור ויגע ביד של המשתתף הבא שיחזור על אותה המשימה.
- ◆ ניתן למדוד לילדים זמן כדי לראות שיפור במיומנות הקבוצתית.

בקבוקים קמים ונופלים

מידע למוביל/ה: מטרת המשחק: הפלה והרמה זריזה של בקבוקים תוך כדי דיוק, ויסות כוח וזריזות. חשוב לוודא שמרחב הפעילות נקי ממפגעים. הדגישו לילדים שחל איסור לבעוט בבקבוק.
עזרים: בקבוקי פלסטיק רבים בגדלים שונים.

מהלך הפעילות:

- ◆ חלקו את הילדים לשתי קבוצות במרחב הפעילות.
- ◆ וודאו שיש מרחב גדול לתנועה.
- ◆ הניחו את הבקבוקים השונים במרחב ועם רווח בין בקבוק לבקבוק.
- ◆ לפי סימן מוסכם, ילדי קבוצה הראשונה יפילו את הבקבוקים תוך שימוש בידיים בלבד, בעוד ילדי קבוצה שניה מעמידים אותם בזריזות בחזרה.

החליפו בין הקבוצות.

- ◆ אפשרויות לגיוון המשחק: ילדי קבוצה א' יפילו את הבקבוקים באמצעות איבר שעליו תכריז המוביל/ה או הילדים, כגון: מרפק, ברך וכולי.
- ◆ ילדי קבוצה ב' יעמידו אותם חזרה באמצעות איבר שעליו תכריז המוביל/ה או הילדים, כגון: מרפק, כף רגל וכולי.
- ◆ הילדים ימציאו משחק תנועה אחר עם הבקבוקים וילמדו את חבריהם.

הכדור הכי קרוב

מידע למוביל/ה: מטרת המשחק: לגלגל את הכדור למקום הקרוב ביותר ל"כדור הסימון".
מטרות לימודיות: תיאום עין יד, ריכוז ודיוק.
עזרים: כדורי פלסטיק קטנים או כדורי גומי קטנים בצבעים שונים.
"כדור סימון" בצבע שונה משאר הכדורים.

מהלך הפעילות:

- ◆ הניחו את "כדור הסימון" במרחק של 3-7 מטר מהמקום בו עומדים הילדים (צרו מרחק בהתאם ליכולת הילדים).
- ◆ תנו לכל ילד שניים שלושה כדורים.
- ◆ כל ילד יגלגל בתורו כדור, כך שיתקרב עד כמה שניתן ל"כדור הסימון".
- ◆ בדקו מי היה הכי קרוב
- ◆ ערכו מספר סבבים.

חציית הנהר

מידע למוביל/ה: מטרת המשחק: לחצות מרחק המסומן מראש מבלי לגעת ברצפה. מטרת לימודית: ארגון הגוף במרחב, שיווי-משקל ואומץ. לילדים בני 3-4 הכינו מסלול של 2-3 מעברים. לילדי חובה ניתן 5-6 מעברים. חשוב לוודא מרחב פעילות נקי ממפגעים. **הערכות מוקדמת:** לכל קבוצה הכינו 2 דרגשים, 3 כריות ו-5 קוביות. האביזרים והניחו אותם על קו ההתחלה **עזרים:** דרגשים, כריות וקוביות בגדלים שונים.

מהלך הפעילות:

- ◆ חלקו את הילדים לקבוצות בנות 4-5 משתתפים בכל קבוצה.
- ◆ הילדים יארגנו את האביזרים כך שיוכלו לנוע עליהם מבלי לרדת לרצפה.
- ◆ על הילדים לחצות את הנהר (מקו לקו) מבלי לגעת ברצפה.
- ◆ אם ילד 'נופל למים' - כל הקבוצה חוזרת לקו ההתחלה.

סיום: המשחק מסתיים כשאחרון הילדים עובר את הנהר.

ברווזים, ברווזים בואו הביתה

מידע למוביל/ה: מטרת הפעילות: תפיסה והתחמקות. מתאים לילדי גן חובה **מטרות לימודיות:** זריזות ותגובה מהירה. חשוב לוודא מרחב פעילות נקי ממפגעים.

מהלך הפעילות:

- ◆ הילדים יעמדו בצד אחד של החדר ואילו המובילים יעמדו בצד האחר ויכריזו: "ברווזים, ברווזים בואו הביתה".
- ◆ הילדים יענו: "לא רוצים".
- ◆ המוביל/ה: "אבל חושך בחוץ".
- ◆ הילדים יענו: "לא רוצים".
- ◆ המוביל/ה: "אבל יש זאבים".
- ◆ הילדים יענו: "טוב", רצים לכיוון המוביל/ה ומשתדלים לעבור את המוביל/ה מבלי להיתפס. המובילים מנסים לתפוס את הילדים. מי שנתפס נותן יד למוביל/ה ומצטרף לתפיסת הברווזים.

סיום: המשחק מסתיים כשקבוצת התופסים מונה מעל 5 ילדים.

מסלולים בחצר הגן

מידע למוביל/ה: מסלול בחצר הגן ניתן להפעלה בכמה דרכים לבחירת הצוות ולפי שיקול דעתו:

- ◆ מסלול המאפשר גישה אליו באופן חופשי ולפי בחירת הילדים בשעת החצר.
- ◆ מסלול שבו פועלים ילדי הצהרון, כל אחד בתורו, עם היציאה לחצר, ואז מתפזרים לפעילות חופשית.
- ◆ מסלול שבו פועלים ילדי הצהרון, כל ילד בתורו, עם החזרה מהחצר, טרם הכניסה לגן.

כל ארגון של פעילות תנועתית ושל סביבה מעודדת תנועה **במסגרת הצהרון** דורש מאנשי הצוות עבודה יסודית עם ילדי הצהרון בנושא כללי בטיחות. להקניית הרגלים ומשמעת קיימת חשיבות רבה כאשר הילדים נעים במרחב. לשם כך יש, מצד אחד, לקבוע ולאכוף בהקפדה כללי פעילות של מותר ואסור בעת המשחק/הפעילות התנועתית ומהצד האחר ללמד את הילדים להיות ערניים לסכנות ולשמור על בטיחותם ובטיחות חבריהם. כלומר להגביר מודעות לבטיחות ככלי לחיים.

מסלול של אמון

(מתאים לילדי גן חובה)

מידע למוביל/ה: במשחק זה המטרה היא בניית אמון בין הילדים ושיתוף פעולה. את בניית האמון עורכים בשלבים: בהתחלה להוביל במגע (לתת יד), אח"כ בעיניים עצומות ומגע ולבסוף עם עיניים מכוסות והסבר מילולי.

עזרים: חומרים מהטבע כגון: אצטרובלים, אבנים, עלים שמפוזרים על הקרקע ועוד, כיסוי עיניים.

מהלך הפעילות:

- ◆ הזמינו את הילדים לשבת במעגל גדול.
- ◆ פזרו 3-4 חומרים ברווחים אחד מהשני.
- ◆ המטרה: לעבור בין החומרים ולאסוף אותם.
- ◆ הסבירו לילדים שכעת תזמינו זוג ילדים. אחד הילדים יהיה מוביל והילד השני יהיה מובל, כלומר יצטרך ללכת לפי הנחיה.
- ◆ בשלב השני ניתן להוסיף כיסוי עיניים ולהוביל עם מגע אישי.
- ◆ רק לאחר מספר ניסיונות ניתן לעבור להנחיה במילים ובעיניים מכוסות.
- ◆ החליפו בין הזוגות

סיום הפעילות: שוחחו עם הילדים כיצד הרגישו להיות עם כיסוי עיניים וכיצד היה להוביל ילד אחר. האם היה צריך להתאמץ בשביל משהו אחר? האם זה קשה לסמוך על ילד אחר?

מסלולי תנועה בחצר

מידע למוביל/ה: הרכבת המסלולים על ידי הילדים יכולה להיות מגוונת ומעניינת מחד ומאידך יכולה להעצים את הילדים שמכינים את המסלול. הכינו רשימה של הילדים על מנת שיהיה מעקב וכל הילדים יקבלו הזדמנות חשובה זו.

לילדים בני 3-4 הכינו כל פעם משימה אחת לשיפור המיומנות. בהמשך ניתן להוסיף עוד משימה. לילדים בני 5-6 ניתן לסדר 3-4 משימות ברצף. תתחילו עם 3 משימות ולאחר מכן הוסיפו עוד משימה. חשוב לוודא שהמרחב נקי ממפגעים וכן שיש מרווח נכון בין האביזרים.

עזרים: אביזרי ספורט מגוונים כגון: טרמפולינה, קליעה למטרה עם טבעות, חישוקים, מנהרה, קורה, מזרונים וכן רהיטים כגון ספסלים, כסאות ושולחנות. אביזרים פתוחים כגון ארגזים, קופסאות, גלילים ועוד.

רעיונות להרכבה אישית של המסלולים:

- ◆ הליכה על ארבע הקורות המקיפות את ארגז החול.

- ◆ התקדמות על צמיגים מקובעים.
- ◆ קפיצות בשתי רגליים צמודות לאורך המדרכה.
- ◆ טיפוס על המגלשה ו, גלישה במגלשה.
- ◆ תלייה ונדנוד על המתח.
- ◆ הליכה על ארגזי "תנובה" (ארגזי הפלסטיק).
- ◆ קפיצה בטרמפולינה מרופדת מסביבה במשטח רך, דשא/מזרונים.
- ◆ זחילה מתחת לשולחן.
- ◆ הליכה בשיווי משקל על הספסל.
- ◆ קפיצה בתוך חישוקים (ניתן לסדר כמשחק קלאס).
- ◆ הליכה עקב בצד אגודל על חבל או על קו שמסומן בגיר.
- ◆ זריקת טבעות כקליעה למטרה.
- ◆ זחילה במנהרה.
- ◆ הליכה על קורה.
- ◆ סידור של מספר ארגזים ברווח אחד מהשני והליכה ביניהם.
- ◆ משחק קלאס.

הוסיפו עוד רעיונות כרצונכם.

קליעה למטרה

משחק קלאס

**הליכה בשיווי משקל
על קורה או ספסל**

סידור חישוקים כמשחק קלאס

קליעה לתוך סל או דלי

זחילה במנהרה

הליכה עקב בצד אגודל

זריקה למטרה

